

DE KOEPEL-VZW & HAAR AFDELINGEN EEN LAT-RELATIE?

—
**Juridische en financiële
autonomie of verbondenheid?**
—

Waar gaat het over?

Verenigingen, bewegingen, werken met afdelingen, lokale groepen,... En of er dat nu veel of weinig zijn, regelmatig duiken dezelfde vragen op i.v.m. de juridische relatie tussen afdelingen/ lokale groepen en de (koepel)vereniging.

De (koepel)vereniging is een vzw maar wat met de afdelingen? Ofwel zijn de lokale groepen aparte feitelijke verenigingen, ofwel maken ze deel uit van de grotere vzw, ofwel zijn het aparte vzw's.

Hoe zit dat dan met aansprakelijkheid? Hoe kan een afdeling een contract sluiten met derden? Wie is uiteindelijk verantwoordelijk voor de daden van de lokale afdeling? Heeft de afdeling een aparte boekhouding? Hoe gaan verenigingen daarmee om? Hoe regelen zij intern één en ander? Zijn ze dan effectief in orde voor de buitenwereld?

Kortom vragen waar heel wat verenigingen/organisaties mee worstelen, creatief beantwoorden en/of hopen dat zich nooit een probleem voordoet. Vragen die om een antwoord roepen als er zich een probleem voordoet!

INHOUD

WHAT'S IN A NAME? 4

- 1.1 De vzw & haar leden 4
- 1.2 De feitelijke vereniging 4
- 1.3 De koepelorganisatie 6
- 1.4 De afdeling 6

DRIE SCENARIO'S 7

- 2.1 Koepel & afdelingen onder één dak: één vzw 8
- 2.2 Koepel is een vzw & afdelingen zijn feitelijke verenigingen 11
- 2.3 Koepel & afdelingen zijn aparte vzw's 17

AANSPRAKELIJKHEID EN VERZEKERINGEN 19

- 3.1 Strafrechterlijke, burgerlijke & bestuurdersaansprakelijkheid 19
- 3.2 Verzekeringen 24

GOED OM TE WETEN... 28

- 4.1 Patrimoniumtaks 28
- 4.2 Wat zijn nu wel of niet btw-plichtige activiteiten? 29
- 4.3 Wat is een kleine, grote of microvzw? 30
- 4.4 Wat met de vergoeding van vrijwilligers? 30
- 4.5 Fiscale attesten voor giften 33
- 4.6 UBO-register 34
- 4.7 Gegevensbescherming 35

MODELDOCUMENTEN 38

- 5.1 Afsprakennota tussen koepel & afdelingen 38
- 5.2 Voorbeeldstatuten feitelijke vereniging 42
- 5.3 Gegevens nodig voor het openen van een bankrekening als feitelijke vereniging 46

1 WHAT'S IN A NAME?

1.1 De vzw en haar leden

- Een vereniging zonder winstoogmerk (vzw) is een rechtspersoon. Om een vzw te starten moet je met minstens twee mensen of rechtspersonen zijn. Het bestuur moet (na oprichting) best uit minimum drie personen bestaan. De vzw moet een belangeloos doel nastreven, bijvoorbeeld het organiseren van sociaal-culturele activiteiten, sensibiliseren rond een bepaald thema, het geven van vormingen, het samenbrengen van een bepaalde doelgroep, ... De vzw mag dus winst maken, maar geen winst uitkeren. Ze investeert de eventuele winst, noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks, in haar eigen werking. De algemene regels van de vzw en een aantal wettelijke verplichtingen schrijf je neer in statuten die gepubliceerd worden in het Belgisch Staatsblad. Op de website van Scwitch vind je een statutenbouwer die je helpt bij de opmaak van de statuten van de vzw. Ook voor andere vzw-gerelateerde zaken kan je bij Scwitch terecht.
- Een vzw kan leden en toetredenen leden of aangesloten leden hebben. Tenzij de statuten anders bepalen, heeft ieder lid op de algemene vergadering gelijk stemrecht. Op de zetel van de vzw moet een ledenregister bijgehouden worden (kan ook elektronisch). Je kan als organisatie zelf je leden onderverdelen in verschillende zelf gekozen categorieën. Dit moet je opnemen in je statuten. Dit zijn dan meestal categorieën zonder stemrecht, vaak de grootste groep onder de leden. Dit kan vooral interessant zijn voor grote organisaties met veel leden. Zo kan je bijvoorbeeld volgende categorieën maken: partnerorganisaties, sympathisanten, ...

1.2 De feitelijke vereniging

- Een feitelijke vereniging is een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid, beheerst door de overeenkomst tussen partijen. Deze organisatie is opgericht door minstens twee mensen en streeft net zoals een vzw een belangeloos doel na. Vaak zijn het kleinere verenigingen van vrijwilligers die zich samen rond iets engageren. Het kan bijvoorbeeld ook een lokale afdeling van een grotere nationale organisatie zijn. Ook al heeft een feitelijke vereniging geen rechtspersoonlijkheid, het is toch een veel voorkomende organisatievorm.

Hieronder vind je enkele belangrijke verschillen tussen feitelijke verenigingen en vzw's:

Feitelijke vereniging

Mag onbeperkt economische activiteiten ontplooiën (maar opgelet: de wet op de mededinging /oneerlijke concurrentie of marktvervalsing blijft bestaan!).

Geen wettelijke verplichting om statuten op te maken (wel aan te raden) en te publiceren.

Geen administratieve of boekhoudkundige verplichtingen. Een kasboek is wel aan te raden.

Is als feitelijke vereniging niet onderworpen aan de rechtspersonenbelasting.

De feitelijke vereniging kan als organisatie niet strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden. De leden zijn persoonlijk aansprakelijk.

Vrijwilligers in een feitelijke vereniging die niet behoort tot een koepel, zijn zelf aansprakelijk voor eventuele fouten.

Vzw

Mag onbeperkt economische activiteiten ontplooiën, maar er mag geen winst uitgekeerd worden, noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks. De winst moet aangewend worden om het belangeloos doel te realiseren.

Wel wettelijke verplichting om statuten op te maken en te publiceren in het Belgisch Staatsblad.

Wel administratieve en boekhoudkundige verplichtingen.

Is als vzw onderworpen aan de rechtspersonenbelasting en in sommige gevallen de vennootschapsbelasting.

Indien veel economische activiteiten bestaat de kans dat de vzw onder de vennootschapsbelasting terecht komt en/of BTW-plichtig wordt.

De vzw kan als rechtspersoon strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

Vrijwilligers in een vzw zijn slechts beperkt aansprakelijk voor eventuele fouten.

1.3 De koepelorganisatie

Een koepelorganisatie neemt meestal de vorm van een vzw aan en is een overkoepelende structuur waarvan andere organisaties lid kunnen worden. Een koepelorganisatie wordt soms ook omschreven als een federatie. Een koepelorganisatie kan ook lokale afdelingen hebben. Bekende koepelorganisaties zijn 11.11.11, Femma, De Federatie of de Bond Beter Leefmilieu.

1.4 De afdeling

In de vzw-wet heeft een 'afdeling' of (lokale) 'groep' geen specifieke betekenis. Deze term heeft dus geen juridische waarde.

2 DRIE SCENARIO'S

Organisaties met lokale groepen of afdelingen zijn vaak verschillend gestructureerd en hebben juridisch een andere vorm. De koepel van de organisatie is altijd een vzw, maar het statuut van de lokale groepen en hun link met de koepel is vaak minder duidelijk. Voor organisaties zijn het gewoon 'afdelingen', maar dit is een begrip dat juridisch niet gehanteerd wordt. Om één en ander te verduidelijken vertrekken we vanuit drie mogelijke scenario's, drie mogelijke organisatievormen.

We bekijken voor elk scenario wat de gevolgen zijn voor koepel en lokale groepen op vlak van boekhouding, btw, inkomstenbelasting en bankrekeningen.

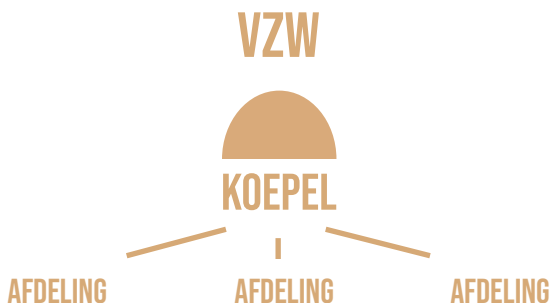
GOED OM TE WETEN... VOOR ALLE SCENARIO'S GELDT ECHTER I.V.M.:

- **De boekhouding:**
voor de vzw bestaan bepaalde boekhoudverplichtingen die verschillend zijn voor een microvzw, kleine of grote vzw.
- **Het btw-nummer indien verplicht:**
voor socio-culturele organisaties bestaat er een vrijstelling om een btw-administratie te voeren als de totale omzet (de bruto-ontvangsten) onder de € 25.000/jaar bedraagt (het gaat over bruto-inkomsten, niet de totale inkomsten, enkel over die inkomsten die onder die btw-plicht vallen). De btw-verplichting staat los van de juridische structuur van een organisatie; het is gekoppeld aan de activiteiten.
- **De inkomstenbelasting:**
bij de inkomstenbelasting (anders dan bij de btw) bepaalt het juridisch statuut in welke categorie men valt om belastingen aan te geven en te betalen. In principe moet iedereen in België belasting betalen op wat hij verdient, op het inkomen dat hij verwerft. Natuurlijke personen betalen personenbelasting, vennootschappen betalen vennootschapsbelasting en een vzw rechtspersonenbelasting. Een vzw moet in de rechtspersonenbelasting niet echt belastingen betalen, maar moet wel aangifte doen. De vzw moet in orde zijn met die wettelijke voorschriften.

Opgelet: een vzw met hoge inkomsten uit economische activiteiten kan onder de vennootschapsbelasting terecht komen.

2.1 SCENARIO I: koepel & afdelingen onder één dak: één vzw

Alles wat de koepel doet en wat de verschillende afdelingen doen valt juridisch onder het statuut van één vzw.

Boekhouding: één centrale boekhouding

Vermits het hier om één vzw gaat is er ook één centrale boekhouding door de koepel. Alle afdelingen maken deel uit van die vzw. Dit betekent dat alle afdelingen hun cijfers rapporteren aan de koepel-vzw, die een centrale boekhouding heeft. In de boekhouding van de koepel-vzw worden dus alle kosten en opbrengsten van de lokale afdelingen opgenomen. Alle uitgaven en inkomsten van de afdelingen worden uit de grijze zone gehaald en zijn compleet zichtbaar in de boekhouding van de koepel-vzw. Afdelingen moeten dus alle ticketjes en bonnetjes, kortom alle verplichtingen die de koepel-vzw heeft naar bewijsvoering en verantwoording, bezorgen aan de koepel-vzw, zodat deze kan zorgen dat haar boekhouding in orde is. Dit is een complex systeem, maar een aantal organisaties werkt op deze wijze. Er bestaan boekhoudpakketten die hier handig voor zijn. Dus, ofwel moet men alle financiële gegevens centraal verzamelen bij de koepel-vzw (alle opbrengsten en kosten en de bewijsstukken). Bij de koepel wordt dan alles ingegeven in de centrale boekhouding. Ofwel zijn er in de afdeling mensen die rechtstreeks het intikwerk in de (centrale) boekhouding op zich nemen. Er bestaan boekhoudpakketten die zo'n opgesplitste inbreng mogelijk maken (zoals POPSY). Afdelingen krijgen dan vrij eenvoudig toegang tot een onderdeel van de boekhouding (deel wat met hun werking te maken heeft) waar ze dan zelf hun opbrengsten en kosten kunnen intikken. Dan moeten enkel nog op het einde van

het jaar, de eindejaarsverrichtingen, de controle, eventuele btw-aangifte, enz. door de koepel-vzw gebeuren.

BTW: één btw-nummer op naam van de vzw

Als er één grote vzw is (die btw-plichtig is), waaronder de koepel en afdelingen vallen, is er één btw-nummer, want het gaat over één juridische entiteit (DE vzw). Die (koepel-)vzw vraagt een btw-nummer aan en die vzw moet zich in orde stellen met alle verplichtingen. Dit uiteraard als de vzw onder de btw-regeling valt (het gaat dan om commerciële activiteiten die geen directe link hebben met het educatieve werk en een jaarlijkse omzet van de vzw hoger dan € 25.000). Dat betekent dat voor organisaties met afdelingen (die samen één vzw vormen) altijd met dat btw-nummer gewerkt moet worden (ook door de afdelingen). Dat betekent dat facturen altijd op naam moeten staan van DE vzw. Een afdeling zal misschien een bepaalde benaming hebben, bijvoorbeeld een afdeling van Leuven, en die afdeling gaat handelingen doen, verkoopt misschien iets... Als zij daarrond facturatie doet moet dat altijd op naam van DE vzw zijn (en niet op naam van de afdeling in Leuven), met dat ene btw-nummer!

Inkomstenbelasting: rechtspersonenbelasting voor de vzw

In de situatie van één koepel-vzw waaronder juridisch alle afdelingen vallen, is die ene grote vzw een rechtspersoon die valt onder de rechtspersonenbelasting. Die ene vzw zal dan ook aangifte moeten doen in de rechtspersonenbelasting. Het basismateriaal om die aangifte te doen is de centrale boekhouding, waar de kosten en opbrengsten van alle afdelingen zijn in opgenomen. Dus één aangifte voor de globale werking.

Bankrekening: alle bankrekeningen op naam van de vzw

Vermits het hier om één grote vzw gaat, waaronder de koepel en afdelingen vallen (één juridische entiteit), staan alle rekeningen op de naam van de koepel-vzw. Aan de benaming van een rekening kan wel de naam van de afdeling toegevoegd worden. Mogelijks heeft elke afdeling zijn eigen bankrekening, wat nodig kan zijn. Dan staan al die rekeningen van afdelingen op naam van de koepel / + naam van de afdeling. De koepel-vzw draagt hier ook volle verantwoordelijkheid voor wat er gebeurt met die bankrekeningen. De rekeningen van de plaatselijke afdeling kunnen uiteraard werken met volmachten voor plaatselijke leden.

Polis burgerlijke aansprakelijkheid

Vrijwilligers die actief zijn in de afdelingen zijn juridisch gezien vrijwilligers van de koepelvereniging en genieten dus een beperkte aansprakelijkheid. Dit wil zeggen dat zij enkel aansprakelijk gesteld kunnen worden voor bedrog, zware fouten of herhaaldelijk voorkomende lichte fouten. De koepel-vzw moet ook verplicht, op grond van de vrijwilligerswet, een polis burgerrechtelijke aansprakelijkheid afsluiten voor die vrijwilligers.

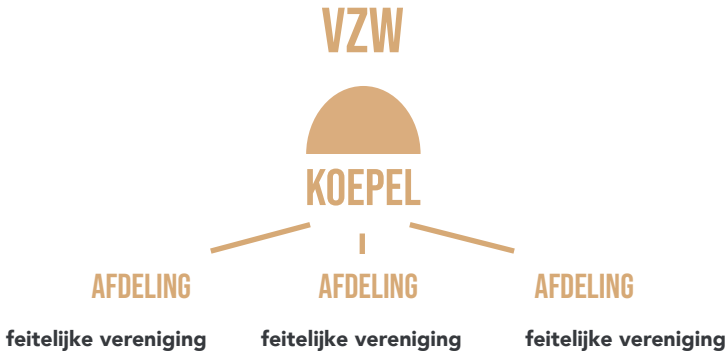
Polis bestuurdersaansprakelijkheid

Indien je als koepel-vzw een polis bestuurdersaansprakelijkheid hebt afgesloten voor je bestuurders dekt deze polis in principe ook de afdelingsbestuurders. Wanneer het gaat over een koepel met veel afdelingsbesturen is het aangewezen om dit ook uitdrukkelijk te laten vermelden in de polis zodat hier geen misverstanden over bestaan.

Aangaan van contracten

Afdelingen kunnen contracten aangaan met derden indien dit past binnen de gedelegeerde bevoegdheden die zijn afgesproken tussen afdelingen en koepel. Opgelet, wanneer een afdeling een contract kan aangaan kan de koepel ook verantwoordelijk worden gesteld in dat geval voor het naleven van dat contract. De koepel kan afspraken maken met haar afdelingen hieromtrent. Vaak heeft de koepel een soort afsprakennota of samenwerkingsdocument dat door de afdelingen ondertekend wordt.

2.2 SCENARIO II: de koepel is een vzw & de afdelingen zijn feitelijke verenigingen

Boekhouding: de boekhouding van de feitelijke verenigingen wordt niet opgenomen in de boekhouding van de koepel

Juridisch heb je hier dus een koepel-vzw en afdelingen die juridisch geen deel uitmaken van de koepel, het zijn losse entiteiten, feitelijke verenigingen. In de praktijk zullen er wellicht interne afspraken of overeenkomsten bestaan tussen de koepel en de afdelingen, maar juridisch zijn het aparte entiteiten.

De koepel-vzw heeft dus ook haar eigen boekhouding voor de vzw, los van wat er in de afdelingen gebeurt. Soms hebben de afdelingen wel één of andere rapporteringsplicht t.a.v. de koepel rond de cijfers, maar de koepel neemt dit niet op in haar boekhouding. Vaak gaat dit om interne afspraken over uitwisseling van gegevens.

De feitelijke vereniging heeft geen rechtspersoonlijkheid (het is geen vzw of vennootschap) en valt dus ook niet onder verplichtingen die met die rechtspersonen te maken hebben. We zitten dus in een grijze zone voor wat betreft de boekhouding van een feitelijke vereniging. Doordat de feitelijke vereniging geen juridische grond heeft, kan zij geen verbintenissen aangaan, geen eigendommen bezitten, geen schenkingen of legaten aanvaarden en zijn het de individuele leden die zich persoonlijk verbinden tot de verplichtingen van de vereniging. Strikt genomen (wettelijk) is men verplicht om de kosten en opbrengsten, eigenlijk de netto-opbrengsten van de feitelijke vereni-

ging te verdelen onder de leden van die feitelijke vereniging. Die leden moeten het bekomen bedrag ieder voor zich opnemen in hun personenbelasting. In de praktijk gebeurt dit echter meestal niet. In de praktijk is er een soort systeem gegroeid waarbij er wordt vooropgesteld dat, als in die feitelijke vereniging de financiële activiteiten goed worden afgescheiden van de privévermogens van de leden, de cijfers van de feitelijke vereniging een systeem op zich blijft dat uiteindelijk nergens wordt aangegeven aan de belastingen.

Een feitelijke vereniging (afdeling) is vaak min of meer een gestructureerd geheel, met eigen afspraken en soms een (kleine) vorm van statuten, waardoor die entiteit eigenlijk een afgebakend geheel is. Meestal houdt de feitelijke vereniging een vorm van kasboekhouding bij (waarbij alle uitgaventicketjes en ook de inkomsten worden geregistreerd), heeft ze een eigen bankrekening, enz. De boekhouding van die feitelijke vereniging moet nergens publiek gemaakt of neergelegd worden (het is geen verplichting zoals bij een vzw die haar rekeningen moet neerleggen bij de Nationale Bank).

BTW: btw-nummer op naam van één van de leden van de afdeling / feitelijke vereniging

Stel dat een afdeling/feitelijke vereniging een omzet boven de € 25.000/jaar heeft en ze voert btw-plichtige activiteiten uit, dan heeft ze een btw-nummer nodig en moet ze een btw-administratie voeren, zelfs als feitelijke vereniging. Al dan niet btw-plichtig zijn heeft niets te maken met het juridisch statuut, maar enkel met de activiteiten die men doet. Maar... strikt genomen kan een feitelijke vereniging, omdat ze geen eigen rechtspersoonlijkheid heeft, geen btw-nummer aanvragen. Want om een btw-nummer aan te vragen heb je een ondernemingsnummer nodig. Een zelfstandige, een vennootschap, een vzw hebben wel een ondernemingsnummer (waarmee ze een btw-nummer kunnen aanvragen). Alhoewel dit in realiteit weinig zal voorkomen, zou voor een feitelijke vereniging eigenlijk één van de leden zich als zelfstandige moeten vestigen, een ondernemingsnummer aanvragen en ook een btw-nummer (zo is het wettelijk bepaald). Dit is voor feitelijke verenigingen technisch dus een ingewikkelde constructie.

Inkomstenbelasting: geen aangifte door afdeling / feitelijke vereniging

Voor feitelijke verenigingen bestaat er geen systeem van belastingen, waardoor feitelijke verenigingen er overal buiten vallen (betalen geen rechtspersonenbelasting). Ze moeten ook geen aangifte doen aan de rechtspersonenbelasting (geldt enkel voor vzw's). Het zijn ook geen natuurlijke personen op zich, maar volgens de wet moeten

de individuele leden van de feitelijke vereniging de aangifte doen in hun personenbelasting. Dit betekent dus, strikt genomen, dat de inkomsten van de feitelijke vereniging gelijkmatig over de leden van de vereniging moet verdeeld worden (tenzij er andere afspraken zijn) en dat elk lid op zich in zijn aangifte in de personenbelasting dit deel moet aangeven. Dit is het wettelijke en officiële kader.

In de praktijk gebeurt dit niet zo, waardoor dus de opbrengsten en kosten van de feitelijke vereniging niet in de belastingaangifte terecht komen. Afhankelijk van de regio waarin men werkt kunnen belastingcontrolediensten hier verschillend op reageren.

VERMOGEN FEITELIJKE VERENIGINGEN

In feitelijke verenigingen is er in principe geen afgescheiden vermogen. Maar dit is te nuanceren, want de privé-schuldeisers van de leden hebben geen toegang tot het vermogen van de feitelijke vereniging. Het vermogen van een feitelijke vereniging is een actieve onverdeeldheid. Leden kunnen ook niet zomaar de verdeling vragen van dat onverdeeld vermogen omdat dit een gewilde onverdeeldheid is (anders dan bij een nalatenschap waar het niet gewild is). De koepel kan hier in principe dus ook geen aanspraak op maken, tenzij anders geregeld via een intern reglement of afsprakennota.

Bankrekening: eigen bankrekeningen op naam van de afdeling /feitelijken vereniging

Een afdeling/feitelijken vereniging kan een eigen bankrekening openen op naam van de feitelijken vereniging. Op voorwaarde dat er drie lasthebbers tekenen voor die feitelijken vereniging. Het patrimonium van de feitelijken vereniging maakt hier geen deel uit van de koepel-vzw. Een bankrekening maakt deel uit van het patrimonium van de afdeling (feitelijken vereniging).

Wat gebeurt er als één van die leden, die lasthebber is en getekend heeft voor die bankrekening van de feitelijke vereniging, komt te overlijden?

Hiervoor heeft de wetgever een aparte uitzondering op papier gezet, een richtlijn (opgesteld in 2000 i.s.m. de bankensector/Febelfin). Hierin staat uitdrukkelijk dat (een deel van) het saldo van de rekening van een feitelijke vereniging niet in de nalatenschap kan komen van de leden (er kunnen dus geen successierechten op berekend worden). Hier gaat men er dus van uit dat het aparte patrimonium zijn. In de praktijk komt het erop neer dat als één van de drie lasthebbers komt te overlijden, er een ander lid van de feitelijke vereniging dient verkozen te worden om de plaats in te nemen van het overleden lid.

In hoeverre kan een koepelorganisatie, bijvoorbeeld bij stopzetting van de afdeling/feitelijke vereniging, ervoor zorgen dat het saldo van die bankrekening op één of andere manier bij de koepelorganisatie terecht komt? Of ervoor zorgen dat de koepelorganisatie tenminste inspraak heeft in de bestemming van het saldo van de afdeling?

In de praktijk heeft elke bank een beetje zijn eigen systeem. Er zijn banken (bv. KBC) die feitelijke verenigingen ondersteunen om een soort statuten op te maken en die ook de mogelijkheid bieden om een soort annex/contractje op te maken waarin de koepelorganisatie bijvoorbeeld vraagt om bij stopzetting van de feitelijke vereniging het saldo over te maken aan de koepelorganisatie, mits akkoord van de plaatselijke afdeling. Bij sommige banken kan dat dus meteen ingeschreven worden bij het openen van de rekening (als een soort bijlage). Wat banken sowieso voorzien is een vak op het aanvraagformulier, om een bankrekening te openen waar de naam van de koepel in vermeld wordt. Dus de identiteit van de koepelorganisatie is gekend. Daardoor is er al een zekere link waarbij de afdeling zich verbindt om onder de doelstellingen van de koepelorganisatie haar werking uit te bouwen.

Voor meer informatie bij het openen van een bankrekening voor een feitelijke vereniging: zie p. 46.

OPGELET MET FEITELIJKE VERENIGINGEN EN AANSPRAKELIJKHEID...

Bij feitelijke verenigingen moet je een onderscheid maken tussen enerzijds *contractuele burgerlijke aansprakelijkheid* en anderzijds *buiten-contractuele burger-rechterlijke aansprakelijkheid*. Het niet naleven van de wettelijke verplichtingen inzake fiscaliteit, is niet-contractueel, d.w.z. dat in eerste instantie de bestuurders kunnen aangesproken worden (bestuurdersaansprakelijkheid), maar ten tweede ook de leden en dan geldt niet de beperking 'elk voor een gelijk deel'. Men kan zelfs hoofdelijk aangesproken worden. Dus dat zijn gevaarlijke situaties! Zo is er in Aalst een carnavalsgroep geweest waarbij de leden persoonlijk aansprakelijk gesteld werden voor het uitbranden van een hal, omdat er vergeten was om de nodige polis af te sluiten. De leden werden hier voor het volledige bedrag hoofdelijk aangesproken. Met de nodige verzekeringen kan je dergelijke risico's inperken.

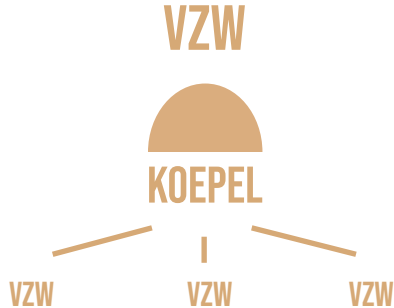
Feitelijke verenigingen aangesloten bij een koepelorganisatie worden aanzien als gestructureerde feitelijke verenigingen, waardoor de vrijwilligers genieten van een beperkte aansprakelijkheid. De koepel-vzw is in dit geval verantwoordelijk voor het afsluiten van een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid voor deze vrijwilligers. Vrijwilligers van feitelijke verenigingen die in het kader van hun mandaat als bestuurder bepaalde zaken doen, zijn hiervoor niet verzekerd door een verzekering burgerrechtelijke aansprakelijkheid. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen vrijwilligers in een feitelijke vereniging en vrijwillige bestuurders in een feitelijke vereniging. Feitelijke verenigingen kunnen echter zelf geen verzekering bestuurdersaansprakelijkheid afsluiten. Indien zij hun bestuurders toch willen verzekeren voor bestuurdersaansprakelijkheid dan dient de koepel-vzw zijn polis uit te breiden.

Contracten afsluiten

Aangezien de feitelijke vereniging geen rechtspersoon is, moeten alle leden samen beslissen of ze al dan niet een contract aangaan namens de feitelijke vereniging. Bijvoorbeeld voor het opmaken van een website voor de vereniging. De leden van de feitelijke vereniging kunnen echter ook een vertegenwoordiger aanduiden die in naam van de feitelijke vereniging het contract onderhandelt. Wanneer de persoon die het contract heeft afgesloten hiervoor de nodige vertegenwoordigingsmacht had, dan kunnen de leden van de feitelijke vereniging hiervoor onbeperkt aangesproken worden, zij het elk voor een gelijk deel.

Ook wat betreft het optreden in rechte kunnen feitelijke verenigingen namens een formele procesvertegenwoordiger in rechte optreden en gedaagd worden.

2.3 SCENARIO III: de koepel & de afdelingen zijn aparte vzw's

Boekhouding: zowel de koepel-vzw als elke afdeling-vzw heeft een eigen boekhouding

Hier zijn de lokale afdelingen allemaal afzonderlijke vzw's naast één grote koepel-vzw (die ook een afzonderlijke vzw is). Hier moet elke vzw op zich voldoen aan de boekhoudverplichtingen als vzw (deze zijn verschillend voor een microvzw, kleine vzw of andere vzw).

BTW: elke vzw heeft een eigen btw-nummer

De koepel en de afdelingen zijn allemaal aparte vzw's (aparte juridische entiteiten) en hebben dus een apart btw-nummer (indien nodig). Kleine vzw's komen, elk afzonderlijk, minder snel aan het plafond van € 25.000/jaar (waarboven men btw-plichtig is) dan de grote koepel-vzw. Komen lokale vzw's toch boven dit bedrag van € 25.000/jaar qua omzet, dan moeten ze voor die afdeling zelf een eigen btw-nummer aanvragen en een btw-administratie opzetten. Deze afdelingen, met een eigen naam, zullen dan ook vanuit die naam facturen moeten opmaken en hun btw-administratie opzetten.

Inkomstenbelasting: rechtspersonenbelasting voor alle vzw's afzonderlijk

Als zowel de koepel, als de afdelingen afzonderlijke vzw's zijn, moet elke vzw apart een aangifte doen. Elke afdeling is een aparte juridische entiteit en elke vzw moet zijn eigen aangifte doen in de rechtspersonenbelasting.

Bankrekening: bankrekeningen op naam alle vzw's afzonderlijk

Zowel de koepel-vzw als de afdelingen zijn aparte vzw's, dus kunnen ze allemaal een eigen bankrekening hebben en volledige autonomie. De rekening van de afdeling is op naam van die lokale vzw, alsook alle bijhorende verantwoordelijkheden.

Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering

Afdelingen met het statuut van vzw zijn in principe zelf verantwoordelijk voor het afsluiten van een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering, tenzij de koepelvereniging hierover een afspraak heeft gemaakt met de desbetreffende afdelingen dat ook de bestuurders van deze vzw's gedekt worden door de polis van de koepel. Dit moet echter duidelijk en expliciet afgesproken worden.

Burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering

Vrijwilligers genieten van een beperkte aansprakelijkheid wanneer zij actief zijn bij een vzw. De vzw is verplicht om een burgerrechterlijke aansprakelijkheidsverzekering af te sluiten voor haar vrijwilligers. Net zoals bij de bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering kan ook hier een afspraak worden gemaakt met de koepel waarbij de polis van de koepel ook de vrijwilligers verzekert die actief zijn bij de afdelingen die over het vzw-statuut beschikken. Bij afdelingen die gestructureerd zijn als feitelijke vereniging moet de koepel daarentegen wel verplicht een verzekering burgerrechterlijke aansprakelijkheid aangaan voor de vrijwilligers actief bij deze afdelingen.

Contracten aangaan

Een afdeling met het statuut van vzw kan zelf contracten met derden afsluiten. In de statuten van de vzw wordt aangegeven wie de organisatie kan vertegenwoordigen ten aanzien van derden.

3 AANSPRAKELIJKHEID EN VERZEKERINGEN

3.1 Strafrechterlijke, burgerlijke en bestuurdersaansprakelijkheid

Bij de werking van een organisatie en het organiseren van activiteiten komt bijzonder veel kijken. Meestal loopt alles goed, maar spijtig genoeg loopt het af en toe ook eens mis:

- Een andere organisatie huurt jullie geluidsmateriaal, maar achteraf blijkt één van de boxen kapot ...
- Een bal vliegt verder dan verwacht tijdens de jaarlijkse picknick en beschadigt een geparkeerde auto ...
- Na afloop van een activiteit laten vrijwilligers van een lokale afdeling de plaatselijke feestzaal vuil achter, hoewel dit in het contract anders afgesproken was...

Een belangrijk begrip bij deze problemen is ongetwijfeld **aansprakelijkheid**. Indien een bepaalde persoon aansprakelijk is, bedoelt men hiermee dat deze persoon aangesproken kan worden wanneer hij of zij bepaalde schade heeft veroorzaakt. De aansprakelijk gestelde persoon zal de schade moeten rechtzetten en/of herstellen. Wanneer de schade niet specifiek aan iemand kan toegewezen worden is er niemand aansprakelijk.

Zowel een natuurlijke persoon (een lid, een vrijwilliger, een bestuurder, een deelnemer, ...) als een rechtspersoon (vzw, stichting, ...) kan in principe aansprakelijk gesteld worden.

De wet maakt een onderscheid tussen twee soorten van aansprakelijkheid: de *strafrechterlijke aansprakelijkheid* en de *burgerlijke aansprakelijkheid*.

Strafrechterlijke aansprakelijkheid

De strafrechtelijke aansprakelijkheid gaat over de relatie met de maatschappij. Wanneer je een strafwet overtreedt en/of een misdrijf pleegt, kan je je verwachten aan bepaalde sancties. Denk bijvoorbeeld aan een vrijwilliger die de verkeersregels heeft overtreden op weg naar een activiteit of een bestuurder die geld van de vzw heeft gestolen. De strafrechtelijke aansprakelijkheid zal in principe altijd terecht komen bij diegene die het misdrijf pleegt. De organisatie zal niet aansprakelijk zijn voor een

misdrijf dat wordt gepleegd door een vrijwilliger of bestuurder van de organisatie. Loopt je organisatie mee in een betoging en ben je achteraf betrokken bij rellen, dan ben jij daarvoor verantwoordelijk, niet je organisatie.

Burgerlijke aansprakelijkheid

De burgerlijke aansprakelijkheid gaat over de aansprakelijkheid ten aanzien van een andere (dit kan zowel een burger als een rechtspersoon zijn). Het burgerlijk aansprakelijkheidsrecht bepaalt dat degene die door zijn fout of nalatigheid aan een ander schade veroorzaakt, deze schade moet vergoeden of herstellen. De burgerlijke aansprakelijkheid kan opgedeeld worden in contractuele en buitencontractuele aansprakelijkheid.

1. Burgerlijke contractuele aansprakelijkheid:

Wanneer je een overeenkomst aangaat, ben je ook verplicht om alle afspraken die werden opgenomen in deze overeenkomst na te leven. Wanneer je één of meerdere overeengekomen afspraken niet nakomt, hoewel deze in de overeenkomst waren opgenomen, kan dit een fout zijn die aanleiding geeft tot contractuele aansprakelijkheid. Bijvoorbeeld het niet of te laat terugbrengen van gehuurd materiaal.

2. Burgerlijke niet-contractuele aansprakelijkheid:

Men kan niet alleen aansprakelijk gesteld worden wanneer men een overeenkomst heeft gesloten, maar ook wanneer er sprake is van **schade** omdat een vrijwilliger een bepaalde **fout** heeft gemaakt en er een **oorzakelijk verband** is tussen de gemaakte fout en de opgelopen schade. De (derde) partij die schade heeft ondervonden, heeft de mogelijkheid om deze schade te verhalen op de aansprakelijke partij. In dat geval is er sprake van een buitencontractuele aansprakelijkheid. Bijvoorbeeld wanneer één van de vrijwilligers na een optreden een instrument van één van de muzikanten beschadigt.

Ter bescherming van de vrijwilliger zegt de vrijwilligerswet dat vrijwilligers actief in onderstaande organisaties immuun zijn tijdens en op weg van en naar hun vrijwilligerswerk wat betreft burgerlijke niet-contractuele aansprakelijkheid. Bij schade aan derden veroorzaakt door een fout van de vrijwilliger, is hier de organisatie aansprakelijk.

- Een vrijwilliger actief bij een lokale vzw (ook al is deze lid van een koepel): hier is de lokale vzw aansprakelijk.
- Een vrijwilliger actief bij een feitelijke vereniging die lid is van een koepel: hier

is de koepel aansprakelijk (indien er sprake is van een feitelijk verbondenheid tussen koepel en feitelijke vereniging).

- Een vrijwilligers actief bij een feitelijke vereniging met betaald personeel: hier is de feitelijke vereniging aansprakelijk.

Bestuurdersaansprakelijkheid

Wanneer bestuurders burgerlijk aansprakelijk worden gesteld, spreekt men van **bestuurdersaansprakelijkheid**. Ook een vzw moet namelijk handelen als 'een goede huisvader', net zoals iedereen. Maar wat als het bestuur van de organisatie tekortschiet in de uitoefening van haar taak... wie is dan aansprakelijk? Normaal gezien de vzw, maar er zijn grenzen aan wat de vzw op zich neemt.

Het runnen van een vzw is geen eenvoudige taak. Bestuurders zijn echter beschermd wat hun persoonlijke aansprakelijkheid betreft voor fouten die ze maken, maar toch is dit geen vrijgeleide. Elke bestuurder of dagelijks bestuurder is tegenover de vzw verplicht om zijn taak behoorlijk te vervullen. Zij zijn ook aansprakelijk voor fouten begaan in de uitoefening van hun opdracht (een omschrijving van deze fouten staat in de wet). Deze aansprakelijkheid wordt echter beperkt, wanneer het over lichte fout of onachtzaamheid van de bestuurder gaat, tot:

- € 125.000 voor rechtspersonen met een gemiddelde jaaromzet van minder dan € 350.000 (exclusief BTW) en een gemiddeld balanstotaal van maximum € 175.000
- € 250.000 voor rechtspersonen met een gemiddelde jaaromzet van minder dan € 700.000 (exclusief BTW) en een gemiddeld balanstotaal van maximum € 350.000
- € 1.000.000 voor rechtspersonen met een gemiddelde jaaromzet van minder dan € 9.000.000 (exclusief BTW) en een gemiddeld balanstotaal van maximum € 4.500.000
- Enz...

De maximale bedragen gelden voor alle bedoelde personen samen. Zij gelden per feit of geheel van feiten dat aanleiding kan geven tot aansprakelijkheid, ongeacht het aantal eisers of vorderingen. Maakte de bestuurder echter een zware fout, dan is hij onbeperkt aansprakelijk.

1. Aansprakelijkheid van de bestuurder tegenover de vzw (interne aansprakelijkheid):

Door de aanvaarding van de opdracht als bestuurder gaan bestuurders een contractuele relatie aan waarin zij beloven die opdracht behoorlijk uit te voeren. Zolang de bestuurder zijn handelingen als bestuurder correct stelt (voorzichtig, vooruitziend, doordacht en binnen zijn takenpakket), zal alleen de vzw aansprakelijk zijn als er iets misloopt. Zondigt hij echter in de uitoefening van zijn opdracht, **kan** de vzw hem aanspreken. Het is dan aan de algemene vergadering van de vzw om een 'aansprakelijkheidsvordering' in te stellen tegen de bestuurder in kwestie. Een bestuurder gaat bijvoorbeeld duidelijk in de fout als hij roekeloos omspringt met het vermogen van de vzw. Gaat de bestuursploeg gezamenlijk (of met een aantal) uit de bocht, zullen ze ook allemaal verantwoordelijk gesteld kunnen worden. Let wel, het is aan de algemene vergadering om te beslissen of ze een bestuurder intern aansprakelijk stelt of niet. Als de algemene vergadering bij de goedkeuring van de jaarrekening de bestuurders ook een kwijting geeft voor het afgelopen jaar, kan ze de bestuurders nadien niet meer aanspreken voor fouten die ze hebben gemaakt gedurende het jaar waarop de kwijting betrekking heeft. Tenzij er bedrog in het spel is - een strafrechtelijke aansprakelijkheid vervalt immers niet door de kwijting.

Voor de rechter die moet beoordelen of een bestuurder een fout heeft begaan, betekent dit dat hij moet nagaan hoe een normaal, voorzichtig en redelijk bestuurder in dezelfde omstandigheden zou hebben beslist, en dat hij rekening moet houden met een zekere marge waarin normale, redelijke en voorzichtige bestuurders van opvatting kunnen verschillen.

MOGELIJKE FOUTEN ZIJN:

- Systematisch afwezig zijn op vergaderingen van het bestuur.
- Het zich feitelijk maandenlang niet bezig houden met het bestuur.
- Het niet betalen van de RSZ-bijdrage of van belastingen.
- Tolereren dat de vereniging systematisch activiteiten organiseert buiten haar statutaire doelstellingen.

2. Aansprakelijkheid van de bestuurder ten aanzien van derden (externe aansprakelijkheid):

Een benadeelde derde zal in eerste instantie de vzw kunnen aanspreken als hij schade heeft geleden door een fout van een bestuurder van de vzw. Als de bestuurder echter een 'onrechtmatige daad' stelde en zo de derde schade berokkende, kan de derde zich ook rechtstreeks tot de bestuurder wenden. Om één of meerdere bestuurders aansprakelijk te kunnen stellen, moet de benadeelde hiervoor bewijzen dat:

2. De bestuurder een onrechtmatige daad stelde;
3. De bestuurder die daad stelde in het kader van zijn mandaat als bestuurder;
4. De benadeelde schade heeft geleden;
5. Er een schade veroorzaakt is door die onrechtmatige daad.

VOORBEELDEN VAN EEN ONRECHTMATIGE DAAD ZIJN:

- Het gebruiken van subsidies voor andere doeleinden dan die waarvoor ze zijn toegekend.
- Het organiseren van een evenement zonder Sabam te betalen.
- Nalatigheid bij het vervullen van de wettelijke formaliteiten van de vereniging zonder winstoogmerk.

3.2. Verzekeringen

Verzekering strafrechtelijke aansprakelijkheid

Voor de strafrechtelijke aansprakelijkheid kan je je niet verzekeren! Je bent dus steeds zelf aansprakelijk voor de misdrijven die je pleegt.

Verzekering burgerlijke aansprakelijkheid

Voor de niet-contractuele burgerrechtelijke aansprakelijkheid kan je je wel verzekeren. Een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid komt bijvoorbeeld tussen wanneer een vrijwilliger per ongeluk iets laat vallen en hierdoor een deelnemer verwondt tijdens een activiteit of wanneer een vrijwilliger een geparkeerde auto beschadigt bij de voorbereiding van een evenement.

Vrijwilligers actief in de volgende organisaties worden niet persoonlijk aansprakelijk gesteld wanneer ze een niet-contractuele fout begaan ten aanzien van derden (met uitzondering van enkele specifieke gevallen, zie verder):

- een vzw
- een feitelijke vereniging met personeel of een feitelijke vereniging die lid is van een koepel indien er sprake is van een specifieke verbondenheid tussen koepel en feitelijke vereniging.

Vzw's en gestructureerde feitelijke verenigingen moeten daarom voor hun vrijwilligers verplicht een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid (BA-polis) afsluiten.

- Bij een feitelijke vereniging die lid is van een koepel is het de koepel die deze verzekering verplicht moet afsluiten om de vrijwilligers van de feitelijke verenigingen te verzekeren voor burgerlijke aansprakelijkheid.
- De vzw en de feitelijke vereniging met betaald personeel dienen zelf een dergelijke verzekering af te sluiten.

Deze verzekering verzekert vrijwilligers, zowel vaste als occasionele vrijwilligers, actief in de organisatie wanneer zij schade berokkenen ten aanzien van derden. **Leden van de organisatie, deelnemers aan activiteiten of bestuurders** in hun hoedanigheid als bestuurder worden hierdoor niet verzekerd. Wanneer een bestuurder naast zijn bestuurstaken ook nog als vrijwilliger achter de toeg staat tijdens een activiteit is hij in de hoedanigheid van vrijwilliger wel verzekerd via de BA-polis. Je bespreekt dit best zeer goed met je verzekeringsmaatschappij. Sommige verzekeraars vragen namelijk

een lijst met namen van vrijwilligers op voorhand, bij anderen is het voldoende om een globaal aantal door te geven.

Je kan als organisatie zelf kiezen om de verplichte BA-polis voor de vrijwilligers uit te breiden naar leden en deelnemers. Bijvoorbeeld wanneer een lid van een organisatie per ongeluk een vat bier laat vallen op de teen van een bezoeker van een concert; wanneer de organisatie een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid heeft afgesloten voor de leden, dan zal de verzekering ook die schade vergoeden.

Schade aan eigen persoon, dus wanneer je als vrijwilliger jezelf zou verwonden, is dit niet verzekerd door een BA-polis. Hiervoor kan je als organisatie ook een verzekering voor lichamelijke ongevallen nemen.

Bedrog, zware fouten of herhaaldelijk voorkomende lichte fouten worden ook niet gedekt door de burgerrechtelijke aansprakelijkheidsverzekering.

LET OP!

Schade aan toevertrouwde of gehuurde goederen (contractuele aansprakelijkheid) zit vaak niet standaard in de verzekering burgerlijke aansprakelijkheid. Dit gaat bijvoorbeeld over een geluidsinstallatie of een projectiescherm dat je huurt bij een uitleendienst. Je kan dit wel laten opnemen in je verzekeringspolis. Je laat dit dan best zo ruim mogelijk omschrijven in je polis.

TIPS

- In je verzekeringspolis voor burgerlijke aansprakelijkheid omschrijf je best zo ruim mogelijk het soort activiteiten waaraan je vrijwilligers participeren. Zo kan er achteraf geen discussie zijn of een bepaalde activiteit al dan niet behoorde tot de reguliere werking van de organisatie. Je gaat dus best om de paar jaar na of je polis nog steeds beantwoordt aan de actuele situatie van de organisatie.
- Sommige verzekeringsmaatschappijen vragen een geschat aantal te verzekeren vrijwilligers, anderen vragen een lijst met namen. Vraag dit zeker na hoe het bij jouw organisatie geregeld is zodat je op voorhand op een correcte manier je te verzekeren vrijwilligers kan doorgeven.

Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering

Een vzw kan een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afsluiten om haar bestuurders te beschermen tegen eventuele bestuursfouten. Deze verzekeringspolis kan enkel aangevraagd worden door een rechtspersoon, bijvoorbeeld een vzw, en niet door een feitelijke vereniging. De bestuurders van een vzw kunnen in bepaalde gevallen aansprakelijk gesteld worden voor fouten in het financieel en administratief beheer van de vzw. De bestuurder kan in die hoedanigheid aangesproken worden door een derde of door de eigen vzw voor zover de betreffende fout schade veroorzaakt heeft (zie bestuurdersaansprakelijkheid). Via een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering kan je de bestuurders van je organisatie hiervoor verzekeren. Deze verzekering is niet verplicht en vaak erg duur.

Verzekering lichamelijke ongevallen

Je kan als organisatie ook een verzekering afsluiten voor lichamelijke ongevallen van vrijwilligers, bestuurders, leden, deelnemers aan activiteiten, ... Deze verzekering is niet verplicht, maar is afhankelijk van de aard van je activiteiten wel aan te raden. Wanneer je bijvoorbeeld sportieve activiteiten organiseert en de kans op een blessure bij de deelnemers reëel is. Wanneer je je als vrijwilliger geblesseerd hebt, doe je eerst beroep op je eigen ziekteverzekering. Het REM-geld, het deel dat niet terugbetaald wordt door je eigen verzekering, zal vergoed worden door de verzekering lichamelijke ongevallen. Bekijk ook hier goed welke schadegevallen al dan niet verzekerd zijn. Informeer je vrijwilligers ook over het al dan niet beschikken over een verzekering voor lichamelijke ongevallen.

Evenementenverzekering

Wanneer je een groot evenement organiseert kan je ook een eenmalige evenementenverzekering afsluiten waarbij je zelf kan aangeven voor welke risico's je je wilt verzekeren. Bijvoorbeeld lichamelijke ongevallen van alle deelnemers en vrijwilligers, al het gehuurde materiaal, brand, ... Voor beperkte evenementen kan je ook altijd beroep doen op de gratis collectieve verzekering voor burgerlijke aansprakelijkheid, rechtsbijstand en lichamelijke ongevallen.

Gratis collectieve verzekering burgerlijke aansprakelijkheid, lichamelijke ongevallen en rechtsbijstand

De gratis vrijwilligersverzekering wordt aangeboden door de Vlaamse Overheid en kan online aangevraagd worden via www.gratisvrijwilligersverzekering.be. De ver-

zekering wordt aangeboden in Vlaanderen en aan Nederlandstalige organisaties in Brussel.

De verzekering is in eerste instantie bedoeld voor feitelijke verenigingen en vzw's die niet verbonden zijn aan een koepelvereniging. Voor bepaalde grote activiteiten kan je ook als lokale afdeling gebruik maken van deze verzekering.

Via deze verzekering heb je als organisatie recht op 1000 vrijwilligersuren. Zo kan jouw organisatie haar activiteiten verzekeren zoals het haar het beste uitkomt: bijvoorbeeld voor één activiteit die 4 uur duurt met 25 vrijwilligers vraag je 100 vrijwilligersuren aan.

De polis dekt zowat alle activiteiten die vrijwilligers onder toepassing van de vrijwilligerswet uitoefenen, dus: onbezoldigd, onverplicht en ingericht door een vrijwilligersorganisatie. Je moet de te verzekeren vrijwilligersuren wel altijd vooraf aangeven bij de verzekeraar. Let op: bepaalde gevaarlijke sporten, zware verbouwingswerken en dergelijke, zijn wel uitgesloten in de polis.

Meer info hierover vind je via deze link:
www.vlaanderenvrijwilligt.be/polis-en-reglement/

4.1 Patrimoniumtaks

Dit is een jaarlijkse taks voor vzw's, op basis van het geheel van de bezittingen die de vzw in eigendom heeft. Hiervoor komen zowel lichamelijke (bv. gebouwen) als onlichamelijke (bv. auteursrechten) goederen in aanmerking. Het tarief van deze taks bedraagt 0,17% op het aangegeven bedrag.

Een aantal bezittingen, zoals bijvoorbeeld de in het buitenland gelegen onroerende goederen, vallen hierbuiten. Van het geheel van de belastbare bezittingen mogen er, behoudens enkele uitzonderingen, geen schulden of lasten worden afgetrokken.

Niet elke vzw is onderworpen aan deze jaarlijkse patrimoniumtaks. Als het vermogen van de vzw **kleiner is dan € 25.000**, dan is zij niet onderworpen aan de taks en kan de vereniging het strookje onderaan de brief van het registratiekantoor (verzonden in de loop van de maand februari) invullen en terugsturen naar het registratiekantoor. Zij zal geen belasting betalen. Heeft de vzw deze brief niet ontvangen, dan richt zij best zelf een schrijven aan de administratie met de mededeling dat haar vermogen **minder is dan € 25.000** en zij dus niet onderworpen is aan de taks.

Is het vermogen van de vzw **groter dan € 25.000**, maar de taks **lager dan € 500**, dan moet zij een formulier afhalen op het registratiekantoor van de plaats waar zijn maatschappelijke zetel is gevestigd. Zij kan dan een aangifte indienen voor de komende drie jaar.

Indien het vermogen van de vzw in de loop van die drie jaar wijzigt waardoor de taks met minstens € 25 toeneemt (d.w.z. de taks bedraagt minimum € 525), dan verbindt zij er zich toe de administratie hiervan op de hoogte te brengen.

Als de vzw over een vermogen beschikt dat **groter is dan € 25.000** en wanneer de taks **hoger is dan € 500**, dan is de vzw verplicht jaarlijks een aangifte op een daartoe bestemd formulier in te dienen.

Daarnaast zijn er ook vzw's die activiteiten uitoefenen die vrijgesteld zijn van de taks. Dat is bijvoorbeeld het geval voor erkende pensioenfondsen voor zelfstandigen.

4.2 Wat zijn nu wel of niet btw-plichtige activiteiten?

Er bestaat geen lijst of opsomming van wat nu wel of niet btw-plichtige activiteiten zijn. Veel is afhankelijk van de interpretatie door plaatselijke btw-controleurs en situaties (er is geen zwart-op-wit-lijst). Belangrijk is het ‘sporadische’ in het oog te houden en het vallen binnen de doelstellingen van de organisatie. Problemen kunnen rijzen als organisaties beginnen dingen te verkopen of diensten aanbieden waarmee ze zich meer op de markt begeven (commerciële activiteiten) en dit niet sporadisch, maar op regelmatige basis... Dan kom je meer en meer op het terrein van btw-plichtig zijn. Gevaar zit bij het systematisch activiteiten ontwikkelen naast je doelstellingen, om inkomsten te genereren.

Het btw-wetboek voorziet een aantal vrijstellingen (o.a. voor onderwijsinstellingen of sommige vzw's). Sociaal-cultureel werk heeft een vrijstelling tot € 25.000 omzet/jaar (jeugdhuizen met horecafunctie tot € 80.000).

Daarenboven is er de circulaire van de FOD-Financiën uit 1994: ‘Vrijstellingen - Sociaal-cultureel vormingswerk’ (Beslissing Btw nr. E.T.81.094 dd. 29.08.1994) die sociaal-culturele organisaties niet als btw-belastingplichtige ziet:

“Aangezien de werkingskosten van deze verenigingen en instellingen, in de regel, gedekt worden door subsidies en, in voorkomend geval, door een geringe bijdrage betaald door de deelnemers, handelen deze verenigingen en instellingen niet onder de voorwaarden van artikel 2 van het btw-wetboek en moeten zij derhalve niet voor de btw geïdentificeerd worden aangezien zij voor de aldus uitgeoefende activiteit niet de hoedanigheid van btw-belastingplichtige hebben.” (volledige circulaire zie bijlage)

4.3 Wat is een kleine, grote of microvzw?

Op basis van groottecriteria wordt een onderscheid gemaakt tussen grote, kleine en microvzws. De grootte bepaalt welk model van jaarrekening moet gebruikt worden.

	Grote vzw	Kleine vzw	Micro vzw
	<i>(als vzw meer dan 1 van onderstaande criteria overschrijdt)</i>	<i>(als vzw max 1 van onderstaande criteria overschrijdt)</i>	<i>(als vzw max 1 van onderstaande criteria overschrijdt)</i>
aantal werknemers (jaargemiddelde)	50 VTE		10 VTE
jaaromzet (excl. Btw)	€ 9.000.000		€ 700.000
balanstotaal	€ 4.500.000		€ 350.000
boekhouding	volledig model	verkort model	micro-schema
	(dubbele boekhouding + aanstellen commissaris)	(dubbele boekhouding)	(kunnen kiezen voor vereenvoudigde boekhouding)
neerlegging jaarrekening:	Nationale Bank		
* binnen 6m na afsluiting boekjaar			
* binnen 30 dagen na goedkeuring door AV			

4.4 Wat met de vergoeding van vrijwilligers?

Een vrijwilligersvergoeding kan nooit een vergoeding zijn voor een geleverde prestatie. Wel kan je een vergoeding krijgen voor de kosten die je als vrijwilligers hebt gemaakt. De organisatie kan zelf beslissen of ze onkosten vergoedt of niet. Ze moet echter duidelijk laten weten aan de vrijwilligers of ze kosten terugbetaalt en hoe. Deze vergoedingen zijn in principe **belastingvrij**, als je de regels volgt. Er zijn twee systemen waarbinnen je onkosten kan terugbetalen.

SYSTEEM 1

Als je als vrijwilliger een vast bedrag ontvangt, zonder bewijsstukken, dan spreken we van een **kostenvergoeding**. Je mag niet meer krijgen dan de jaarlijks door de overheid vastgelegde bedragen. In 2020 bedraagt deze kostenvergoeding: maximum € 34,71 per dag én een maximum van € 1.338,40 per jaar. Als je een vast bedrag krijgt, dan kunnen je vervoerskosten bijkomend terugbetaald worden. Het maximum is 2000 km vervoerskosten per jaar. Uitzondering hierop is het regelmatig vervoeren van personen. Voor deze vrijwilligersactiviteit geldt het plafond van 2000 km niet.

- voor je eigen auto: maximum € 0,3653/afgelegde km. Dit bedrag geldt vanaf 1 juli 2019 blijft.
- voor het gebruik van de fiets: € 0,24/afgelegde km.
- Openbaar vervoer: aan de hand van het vervoersbewijs kan het hele bedrag terugbetaald worden

SYSTEEM 2

Je krijgt enkel de kosten terug waarvoor je een **bewijsstuk** aflevert, zoals je treinticket, GSM-afrekening,...

LET OP!

Je mag deze twee systemen als vrijwilliger niet door elkaar gebruiken: ofwel krijg je een forfaitaire kostenvergoeding, ofwel krijg je de onkosten terug die je kan bewijzen. Ook al ben je in meer dan 1 organisatie actief als vrijwilliger, dan nog moet je je houden aan de maximumbedragen.

Volg je de regels niet, dan loop je het risico om belastingen op je vergoeding te betalen.

De vrijwilliger mag voor de uitgevoerde activiteiten ook geen beroepsrelatie met de vereniging hebben (bv. als hij betaald boekhouder is bij een vereniging mag hij niet vrijwillig penningmeester zijn, maar wel vrijwillig jeugdverantwoordelijke).

Vrijwilligersvergoedingen en uitkeringen

In principe kan een vrijwilliger nooit iets van zijn uitkering verliezen als hij/zij een vrijwilligersvergoeding ontvangt. Als organisatie ben je verplicht om je vrijwilligers voldoende te informeren. De vrijwilliger moet in orde zijn met volgende regels:

- de toestemming van de RVA om vrijwilligerswerk te doen, de dossierbeheerder van het OCMW of de adviserend geneesheer van de mutualiteit.
- nooit over de maximumbedragen voor een vaste vergoeding gaan.
- niet voor meer dan 2000 km vervoerskosten terugkrijgen in combinatie met een vaste vergoeding. Uitgezonderd regelmatig vervoer van personen, hier geldt dit plafond niet.
- een bewijs van zijn kosten aan zijn organisatie leveren, indien enkel de echt gemaakte kosten terugbetaald worden.

Indien bovenstaande regels niet gevolgd worden, kan het zijn dat de vrijwilliger toch (een stuk van) zijn uitkering verliest.

Verenigingswerk

Het statuut van verenigingswerker is een fiscaal voordelig statuut. Je kan als burger prestaties leveren tegen betaling voor een vzw, feitelijke vereniging of openbaar bestuur. In tegenstelling tot vrijwilligerswerk waar je enkel een kostenvergoeding krijgt is verenigingswerk of bijklussen dus wel betaald. In 2020 mag je maximaal 6.340 euro per kalenderjaar (528,33 euro per maand) onbelast bijverdienen met bijklussen. In dat bedrag zijn eventuele verplaatsingskosten en onkosten inbegrepen. Niet iedereen komt echter in aanmerking voor dit statuut. Om te kunnen bijklussen, moet je per definitie een betaalde, professionele hoofdactiviteit hebben (minstens 4/5de) of gepensioneerd zijn. Studenten, huisvrouwen, huismannen of werkzoekenden kunnen dus geen gebruik maken van deze regeling. Je mag ook niet voor elk type activiteit gebruik maken van dit statuut. Het overzicht van de activiteiten die in aanmerking komen voor verenigingswerk, maar ook de actuele bedragen waarop je maximaal recht hebt en wat algemene informatie vind je terug op volgende website:
www.bijklussen.be/nl/verenigingswerk.html

4.5 Fiscale attestaten voor giften

Sommige organisaties kunnen een toelating bekomen om fiscale attestaten uit te reiken aan donateurs. Hiervoor moet de organisatie voldoen aan de criteria i.v.m. belastingvermindering voor giften, een aanvraagdossier indienen bij het ministerie van Financiën en een erkenning krijgen van de minister van Financiën.

Een donateur heeft recht op een belastingvermindering voor giften in geld vanaf €40, indien de organisatie erkend is om fiscale attestaten uit te reiken.

Belangrijk hierbij is dat:

- De gift rechtstreeks van het rekeningnummer van de schenker is gestort op het rekeningnummer van de vzw die een erkenning heeft om fiscale attestaten uit te reiken. Sinds kort worden ook online giften aanvaard (ook al gaan die langs een soort wachtrekening). Vzw's met een erkenning mogen de giften niet doorstorten naar een andere vzw.
- De schenker krijgt geen tegenprestatie voor de gift (bv. korting voor deelname aan een activiteit, levering van een goed of dienst, lidgeld, logovermelding, promotie in een afdelingstijdschrift, enz.)
- De gift komt van een individuele schenker of een bedrijf en vertegenwoordigt niet de opbrengst van een geldinzameling (een eetfestijn, een activiteit met winst, ...). Het mag geen collectieve gift zijn (of gift op basis van een collectieve ophaling).
- De gift bedraagt minstens € 40 op jaarbasis (kan één gift zijn of de som van verschillende giften van één schenker aan dezelfde vzw in hetzelfde jaar). Giften aan verschillende vzw's worden niet samengeteld.

Geeft een gift aan een afdeling recht op een fiscaal attest?

Nee. De gift moet gestort worden op een rekeningnummer van de vzw die een erkenning heeft van de minister van Financiën om fiscale attestaten af te leveren. Een afdeling is in de meeste gevallen een feitelijke vereniging, zonder erkenning van het ministerie. Giften doorgestuurd naar een andere organisatie geven geen recht op een fiscaal attest. Giften kunnen wel voor een specifiek project ingezet worden.

4.6 UBO-register

Recent werd een **'register van uiteindelijke begunstigen in België'** of UBO (Ultimate Beneficial Owner) -register ingevoerd. Deze wet (18/09/2017) is de omzetting van een Europese richtlijn en heeft tot doel de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en de beperking van het gebruik van contanten.

Het gaat over een verplichting voor vennootschappen maar ook vzw's en stichtingen (zij zijn 'informatieplichtigen'). Zij moeten 'toereikende, accurate en actuele informatie bijhouden over hun uiteindelijke begunstigen'. Bestuurders zijn verplicht om binnen de maand (na oprichting van de vzw) gegevens over de uiteindelijke begunstigen van de vzw elektronisch naar het UBO-register te sturen. Nadien moeten deze gegevens jaarlijks bevestigd of geactualiseerd worden.

De uiteindelijke begunstigen of UBO's, in het geval van vzw's zijn:

1. de bestuursleden
2. de personen die gemachtigd zijn de vzw te vertegenwoordigen
3. de personen belast met het dagelijks bestuur van de vzw
4. de natuurlijke personen of, wanneer deze personen nog niet werden aangeduid, de categorie van natuurlijke personen in wier hoofdzakelijk belang de vzw werd opgericht of werkzaam is
5. elke andere natuurlijke persoon die via andere middelen uiteindelijke zeggenschap over de vzw uitoefent

De registratie van de uiteindelijk begunstigen gebeurt door de wettelijke vertegenwoordiger van de vzw, via een online applicatie op MyMinFin-portaal. De gegevens over je bestuurders die gekend zijn bij de Kruispuntbak worden automatisch ingevoerd in het UBO-register. Belangrijk is deze gegevens te bevestigen als ze correct zijn of aan te vullen of te verbeteren indien nodig. In dat laatste geval zal je ook via publicatie in het Staatsblad de actuele lijst van bestuurders moeten laten publiceren. Wat als je niet in orde bent met dit UBO-register? Mogelijke sanctie is een administratieve boete van € 250 tot € 50.000. Deze boetes worden opgelegd aan de bestuurders en aan personen die effectief deelnemen aan het beleid.

4.7 Gegevensbescherming

Europa heeft een verordening uitgevaardigd waarin de regels worden vastgesteld betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van persoonsgegevens, (de GDPR, General Data Protection Regulation of de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)).

Tot nu toe had Europa reeds een aantal richtlijnen i.v.m. privacy van gegevens. Vandaag is er dus een verordening. Dit betekent dat ze rechtstreeks van toepassing is in alle lidstaten!

De regeling geldt zowel voor vzw's als voor feitelijke verenigingen. Ook in het nieuwe wetboek van vennootschappen en verenigingen is de verplichting opgenomen om te voldoen aan de wettelijke vereisten inzake gegevensbescherming.

Waarover gaat dit?

De regelgeving hanteert een ruime invulling van een aantal begrippen. Persoonsgegevens: dit is alle informatie over een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd („de betrokkene”), bijv. aan de hand van een naam, identificatienummer, locatiegegevens, online-adres, elementen die kenmerkend zijn voor de fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit van die natuurlijke persoon, enz.

Verwerking van persoonsgegevens: dit is een bewerking (al dan niet uitgevoerd via geautomatiseerde procedés) zoals het verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op andere wijze ter beschikking stellen, aligneren of combineren, afschermen, wissen of vernietigen van gegevens.

Betrokkenen: leden, deelnemers, sympathisanten, klanten, cursisten, enz. waarvan je gegevens verwerkt.

Verwerkingsverantwoordelijke: de vzw of feitelijke vereniging die de doelstelling en de middelen bepaalt voor de verwerking van de persoonsgegevens en die eventueel opdracht aan een derde (de verwerker) geeft om met de gegevens aan de slag te gaan (indien de verwerker een derde is moet daar een contract mee opgemaakt worden, waarin het doel en de vorm van de verwerking afgesproken wordt).

Verwerker: diegene die met de gegevens aan de slag gaat, zowel intern (personeel, vrijwilligers, bestuurders,...) als extern (verzekering, sociaal secretariaat,...)

Wat betekent dit voor organisaties?

Organisaties die persoonsgegevens gebruiken (verwerken) moeten zich aan een aantal regels houden. Zo is elke organisatie zelf verantwoordelijk voor haar gegevensbescherming en moet ze dit ook kunnen aantonen. De organisatie zal dus zelf initiatief moeten nemen en niet wachten tot er zich een probleem stelt. Ook zullen alle genomen stappen moeten kunnen aangetoond worden (registreren).

Je bent als organisatie in orde als...

- je de GDPR besproken hebt op je bestuursvergadering, groepsraad,...
- er binnen je organisatie iemand is die verantwoordelijk of aanspreekpunt is i.v.m. de GDPR
- je een register per verwerkingsactiviteit (ledenregistratie, registratie activiteiten, ...) hebt
- je (de verwerking van) persoonsgegevens beveiligt (zowel technisch als organisatorisch)
- je enkel noodzakelijke gegevens verwerkt (nodig voor de uitvoering van de doelstellingen)
- je organisatie actief toestemming vraagt voor het gebruik van gegevens
- je de persoonsgegevens maar bijhoudt tot zolang dit nodig blijkt
- je organisatie de betrokkenen duidelijk informeert over het gebruik van zijn gegevens, o.a. via een goede privacyverklaring (je geeft aan waarvoor je de gegevens wel en niet zal gebruiken)
- je snel kan reageren bij vragen van leden, deelnemers rond het gebruik van hun gegevens
- je direct kan reageren bij het verlies van persoonsgegevens, een datalek (iemand verliest zijn gsm, een computer crasht, een laptop gaat verloren, ...)

Hoe ga je concreet te werk?

Hiervoor verwijzen we naar Scwitch. Zij hebben een handleiding opgesteld voor (lokale) verenigingen. Ze bieden gratis een pakket aan, bestaande uit een stappenplan, aangepaste tools, en online toelichting. Tegen een gunstig tarief kan je ook een meer gepersonaliseerd advies bekomen.

Info Scwitch zie:

<http://scwitch.be/nieuws/online-toelichting-gdpr-lokale-verenigingen/>

5.1 Afsprakennota tussen koepel & afdelingen

De koepel kan als vzw best een aantal afspraken maken met de afdelingen om hun samenwerking te regelen. De koepel verwijst dan ook best in haar vzw-statuten naar deze 'afsprakennota of intern reglement' als leidraad voor de relatie met haar afdelingen.

Hoewel dergelijke afsprakennota juridisch niet echt waarde heeft kan het er wel voor zorgen dat er in de toekomst geen juridische of andere problemen opduiken. Transparante informatie voor de plaatselijke bestuursvrijwilligers is belangrijk, zodat iedereen weet wat de wederzijdse engagements en afspraken zijn.

Je voorziet ook best dat bij het aantreden van een nieuwe bestuursploeg in de afdeling, de ooit ondertekende afsprakennota niet verloren raakt of onder het stof belandt. Ofwel bezorg je nieuwe lokale bestuurders een info-map die o.a. deze afsprakennota of huishoudelijk reglement bevat. Ofwel laat je nieuwe lokale bestuurders (of de voorzitter) deze afsprakennota ondertekenen bij de start van hun mandaat.

Er bestaan geen vaste regels over wat al dan niet in zo'n afsprakennota dient opgenomen te worden. We geven je bij wijze van voorbeeld een model mee, dat je uiteraard kan aanpassen aan de specifieke situatie van je organisatie.

Het model op de volgende pagina is bruikbaar voor afdelingen die een feitelijke vereniging zijn. Is de afdeling een vzw dan kunnen zowel de koepel als de afdeling-vzw verwijzen naar een afsprakennota in hun intern reglement (de modelnota hieronder moet dan ook aangepast worden).

MODEL

(Naam koepel-vzw) is een vereniging waarin afdelingen met vrijwilligers in Vlaanderen en Brussel organiseren. We (doelstelling koepel-vzw)

Ja, wij willen als vrijwilliger graag meewerken aan deze missie en vormen een (naam koepel-)afdeling met volgende naam:

Namen en geboortedata van de bestuursvrijwilligers in deze afdeling:

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

1. Als (naam koepel-)afdeling zijn we een feitelijke vereniging die deel uit maakt van (naam koepel-)vzw, (adres koepel). (Naam koepel) is een erkende sociaal-culturele vereniging voor volwassenen en leeft de wet op het vrijwilligerswerk na.
2. Als (naam koepel-)afdeling zijn we als team vrijwilligers verantwoordelijk voor de gehele werking van onze groep, zowel financieel als organisatorisch. Intern worden de taken in overleg verdeeld, op maat van onze groep.
3. Als (naam koepel-)afdeling duiden we op het moment van ondertekenen volgende vrijwilliger aan als contactpersoon voor onze groep, bij (naam koepel-)vzw:
4. Als (naam koepel-)afdeling organiseren we (bv.) een minimum aantal culturele activiteiten per jaar die open staan voor iedereen. Deze culturele activiteiten maken we zelf bekend. We gebruiken hierbij de correcte naam, het logo en de huisstijl van (naam koepel-)vzw.

5. Als (naam koepel-)afdeling beschikken we over een bankrekening op naam van onze feitelijke vereniging. Ons rekeningnummer is:
.....De volmachthouders op deze rekening zijn de volgende vrijwilligers:
6. Als (naam koepel-)afdeling zijn we zelf verantwoordelijk voor het goede beheer van de financiën van onze feitelijke vereniging en houden wij een (digitaal) kasboek bij dat steeds door (naam koepel-)vzw opgevraagd kan worden.
7. Als (naam koepel-)afdeling zijn we geen eiland op zich en behoren we tot een groter netwerk. In de mate van het mogelijke leggen we contacten met andere groepen van (naam koepel-)vzw. Dit doen we door aanwezig te zijn op nationale of provinciale initiatieven, door samenwerkingen met andere (naam koepel-)afdelingen aan te gaan en/of door contacten te leggen met (naam koepel-)vrijwilligers uit andere groepen.
8. Het vrijwilligerswerk bij (naam koepel-)vzw is onbezoldigd.
9. Als (naam koepel-)vrijwilliger ondernemen we geen activiteiten die nadelig zijn voor (naam koepel-)vzw. (Bv. lokale politieke mandaten of partijpolitieke functies zijn toegestaan, maar hiervan mag geen melding gemaakt worden bij politieke verkiezingen.)
10. Als (naam koepel-)afdeling zijn we volgens de wet op het vrijwilligerswerk gehouden tot een geheimhoudingsplicht. Wij respecteren ook de wet op de privacy en gebruiken de (contact)gegevens die we verzamelen louter voor (naam koepel-)vzw doeleinden.
11. Als (naam koepel-)afdeling maken we jaarlijks onze afdelingsadministratie in orde volgens de richtlijnen van (naam koepel-)vzw. Op die manier kunnen we rekenen op ondersteuning vanuit (naam koepel-)vzw.
12. Als (naam koepel-)afdeling geven we namen van nieuwe vrijwilligers in onze groep door aan (naam koepel-)vzw, zodat zij wettelijk en verzekeringstechnisch in orde zijn. Nieuwe vrijwilligers brengen wij ook op de hoogte van de inhoud van deze afsprakennota.
13. Als (naam koepel-)afdeling geven wij de namen van vrijwilligers die hun engagement beëindigen door aan (naam koepel-)vzw. Wanneer wij als

(naam koepel-)afdeling onze werking willen stopzetten, zullen wij dit melden aan (naam koepel-)vzw. Het geld van onze feitelijke vereniging wordt dan overgemaakt aan (naam koepel-)vzw die ze zal herinvesteren in (nieuwe) (naam koepel-)afdelingen.

14. Als (naam koepel-)afdeling kunnen wij, na het ondertekenen van deze afsprakennota, rekenen op ondersteuning vanuit (naam koepel-)vzw om onze werking te versterken en uit te bouwen:

- Inhoudelijk: bv. begeleiding door een educatief medewerker, nationale en provinciale vormings- en ontmoetingsinitiatieven voor vrijwilligers, suggesties voor programma-invulling, enz.
- Communicatie: bv. afdelingswebsite, toegang tot intranet en interne communicatiekanalen, enz.
- Financieel: bv. financiële ondersteuning voor de organisatie en bekendmaking van culturele activiteiten.
- Vrijwilligersverzekering: burgerlijke aansprakelijkheid en lichamelijke ongevallen.
- Logistiek: bv. promotiemateriaal, uitleenmateriaal, enz.

Als (naam koepel-)afdeling hebben we deze afsprakennota gelezen en goedgekeurd. Wij kunnen ons hier in vinden en gaan met veel goesting aan de slag!

Deze afsprakennota werd ondertekend in drie exemplaren te (plaats), op (datum).

Handtekeningen van de vrijwilligers

Handtekening van voorzitter (naam koepel-)vzw

5.2 Voorbeeldstatuten feitelijke vereniging

Alhoewel het wettelijk geen vereiste is, is het aan te raden om in een feitelijke vereniging 'interne statuten' of een 'intern reglement' op te stellen met de bedoeling alle afspraken duidelijk vast te leggen. Hoewel derden in principe niet gebonden zijn door deze afspraken, kunnen deze nochtans veel onderlinge discussie vermijden tussen de leden van de feitelijke vereniging.

Als je feitelijke vereniging een afdeling is van een grotere organisatie (een koepel-vzw), heb je wellicht een aantal afspraken met die koepel (en wellicht zijn jullie leden allemaal lid van de grotere organisatie). Als je een soort afsprakennota of samenwerkingsdocument hebt met de koepelorganisatie, dan is dit de handleiding om jullie plaatselijke statuten of reglement op te maken. Een aantal afspraken opgenomen in de afsprakennota koepel-afdelingen kan opgenomen worden in de statuten van je plaatselijke afdeling, zodat ze voor iedereen gekend zijn. De statuten van de feitelijke vereniging/afdeling kunnen sowieso niet in tegenstrijd zijn met de afspraken of statuten van de koepelorganisatie-vzw.

Een feitelijke vereniging zorgt best voor:

(Er bestaat geen echte oprichtingsprocedure voor een feitelijke vereniging)

- Kies een naam voor de vereniging (met link naar de naam van de koepel).
- Breng een bepaalde structuur aan in de vereniging (bv. een ledenvergadering en een bestuur).
- Maak beperkte statuten op (een document waar de basisregels van de vereniging in staan neergeschreven).
- Spreek af wie in naam en voor rekening van de vereniging documenten mag tekenen.
- Open een rekening bij de bank.

Onderstaande modelstatuten kan je aanpassen aan de eigen situatie en de eventuele afspraken met de koepelorganisatie. Ze kunnen dus minder of meer uitgebreid zijn.

MODELSTATUTEN FEITELIJKE VERENIGING

Tussen de ondergetekenden (stichtende leden):

- (naam en voornaam, adres, geboortedatum)
- (minstens 3 leden niet verwant in eerste of tweede graad)

werd overeengekomen een feitelijke vereniging op te richten, met volgende statuten:

1. De naam van de vereniging luidt:
(naam met link naar de naam van de koepel)
2. (Kies uit deze 2 mogelijkheden):

 De vereniging is niet verbonden met een overkoepelende nationale of regionale organisatie.

 De vereniging is verbonden met volgende overkoepelende nationale of regionale organisatie:
(exacte naam, rechtsvorm en adres van de overkoepelende organisatie)
De vereniging bevestigt te zullen werken conform de afspraken met de overkoepelende organisatie. (Eventueel verwijzen naar de vzw-statuten of een afsprakennota met de koepel-vzw)
3. De vereniging werd opgericht op
voor onbepaalde duur.
4. De vereniging is gevestigd te
(volledig adres) waarnaar alle correspondentie geldig wordt gericht.
5. Het doel van de vereniging is
..... Het vermogen van de vereniging moet worden aanaewend voor dit doel.

De vereniging mag alle activiteiten ondernemen die dit doel bevorderen, zoals.....

6. De vereniging telt minstens 3 leden.
7. De leden en hun eventuele rechtsopvolgers hebben geen deel in het vermogen van de vereniging, hebben geen recht op een aandeel in de behaalde winsten en kunnen geen opbrengsten halen uit de vereniging waardoor zij zich individueel verrijken. Bij uittreding, uitsluiting of overlijden kunnen zij nooit teruggave of vergoeding vorderen voor gestorte bijdragen of gedane inbrengen.
8. Bij ontbinding van de vereniging, om welke reden ook, moet het vermogen van de vereniging
 - OF worden bestemd tot een doel dat aansluit bij het doel van de vereniging.
 - OF moet het vermogen van de vereniging worden overgemaakt aan de koepelorganisatie.
 - OF moet het vermogen van de vereniging in overleg met de koepelorganisatie bestemd worden (zie eventuele afspraken met de koepelorganisatie hierrond) en mag niet worden uitgekeerd aan de leden.
9. De leden van de vereniging zijn lid van de nationale of regionale koepelorganisatie.
10. De vereniging stelt onder haar leden een bestuur samen. (Best de wijze waarop toelichten: door verkiezing door de leden? Wat als een bestuurder ontslag neemt voor zijn/haar mandaat werd beëindigd?). Het bestuur telt tenminste (min. 3) personen.
11. Een bestuursmandaat geldt voor een periode van jaar.
12. Het bestuur vergadert maal per jaar.
13. Het bestuur kan maar beslissen als minstens de helft van de bestuurders aanwezig is. De beslissingen worden genomen bij gewone meerderheid (of bij unanimititeit).

14. Van elke vergadering wordt een verslag opgemaakt en bijgehouden.
15. De vereniging wordt geldig vertegenwoordigd door tenminste (aantal) bestuurder(s).
16. Het bestuur kan bepaalde personen een volmacht geven (mits beslist door gewone meerderheid of door anonimiteit). De gevolmachtigde heeft een schriftelijke neerslag van de volmachtgoedkeuring van het bestuur.

Sommige verenigingen hebben een algemene vergadering (zoals in een vzw). Dan kan je best ook hiervoor de spelregels opnemen in je statuten.

17. Indien er zich in de vereniging problemen voordoen die het vertrouwen van de leden of derden ernstig schaden en tot gevolg hebben dat het beheer van de vereniging in het gedrang komt, kan de blokkering van de bankrekeningen voor verdere verrichtingen worden gevraagd door: tenminste (aantal) bestuurders gezamenlijk OF door de koepelorganisatie.

18. Extra bepalingen:.....

Opgemaakt in zoveel exemplaren als er stichters zijn te
.....(plaats), op (datum).

Handtekeningen van de stichtende leden

Naam, functie, handtekening (van de 3 stichtende leden)

5.3 Gegevens nodig voor het openen van een bankrekening als feitelijke vereniging

Als feitelijke vereniging kan je een bankrekening openen. Vermits je geen rechtspersoon bent (zoals een vzw) zijn het eigenlijk een aantal individuen samen die een rekening openen. Opdat toch duidelijk zou zijn dat het niet om een privérekening gaat vraagt de bank meestal een aantal gegevens. Daaruit moet dan blijken dat het wel degelijk om een bankrekening gaat op naam van de feitelijke vereniging/afdeling.

Elke bank gebruikt hiervoor andere documenten maar meestal mag je je aan het volgende verwachten:

- Meestal vraagt men 3 vertegenwoordigers van de feitelijke vereniging om een bankrekening te openen.
- Om door de bank als feitelijke vereniging aanzien te worden zal je wellicht moeten aangeven dat de leden (en hun eventuele rechtsopvolgers) tijdens hun lidmaatschap, uittreding, bij uitsluiting of overlijden geen deel hebben in het vermogen van de vereniging en dat ze geen recht hebben op een deel van de behaalde winsten. Ze kunnen ook geen opbrengsten halen uit de vereniging waarmee ze zich individueel kunnen verrijken. Ook kunnen evenmin eisen dat ooit gestorte bedragen of gedane inbreng wordt teruggegeven of dat ze ervoor vergoed worden.
- Sommige banken hebben op hun website een documentenbundel. Deze kan voor een groot deel vooraf ingevuld worden, zodat je niet meer met drie vertegenwoordigers naar het bankkantoor hoeft te gaan.
- Sommige banken vragen een vorm van statuten van de vereniging. Ook als feitelijke vereniging maak je best statuten op. Deze kunnen eenvoudig zijn en de belangrijkste gegevens en interne afspraken bevatten, o.a. aan wie de vereniging volmachten geeft (de vereniging is dan de volmachtgever en wie volmacht krijgt is de wettelijke vertegenwoordiger of volmachthebber).
- Volgende gegevens zal je wellicht moeten kunnen voorleggen aan de bank
 - naam en adres van de vereniging
 - oprichtingsdatum vereniging
 - doel van de vereniging
 - een omschrijving van de activiteiten van de vereniging
 - de contactgegevens waarmee men jullie kan bereiken

- gegevens van de ondertekenaars/volmachthebbers (naam, voornaam, adres, geboortedatum en -plaats, identiteitskaartnummer, vervalddag identiteitskaart, bevoegdheid in de vereniging, professionele activiteit,...) en hun handtekening.
- de bankfuncties die jullie wensen (bankkaart, rekeningafschriften, toegang tot internetbankieren, geld opnemen aan bankautomaat, betalen met bankkaart,...) en wie hiervoor volmacht krijgt.
- willen jullie limieten instellen voor bijvoorbeeld geldopnames of betalingen? (bv. geld opnemen: max. € 650 per dag en € 2500 per 7 dagen, overschrijven: max. € 2500 per 7 dagen, ...)
- wie beschikt over de code voor de bankkaart? Wie is gevolmachtigde?
- omschrijving waarvoor de rekening gebruikt zal worden (meest te verwachten inkomende verrichtingen, herkomst van de gelden die op de rekening zullen komen, meest voorkomende uitgaande verrichtingen enz.)

Goed om weten...

Financiële instellingen zijn onderworpen aan 'Wettelijke voorzieningen voor de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme', dit volgens de wet van 18 september 2017.

Financiële instellingen moeten daarom procedures en interne controlemaatregelen nemen. Zo zijn ze verplicht om een algemene risicobeoordeling te doen bij hun zakelijke relaties (o.a. klanten). Ze moeten ook 'waakzaamheid ten aanzien van cliënten en de verrichten' realiseren. Feitelijke verenigingen kunnen ook 'zakelijke relatie of klant' van een bank zijn.

In dat kader moeten ze volgende waakzaamheidsmaatregelen nemen:

- identificeren en verifiëren van de identiteit van de personen met wie ze zakelijke relaties aangaan
- beoordelen van de kenmerken van de client en het doel van de zakelijke relatie
- een doorlopende waakzaamheid t.a.v. zakelijke relaties en hun verrichtingen

Als klant zal die feitelijke vereniging dus vragen ter identificatie krijgen van de bank. De bank is verplicht om dit te doen.

Dus: als een feitelijke vereniging een bankrekening heeft of wil openen zal de bank de identiteiten van de rekeninghouders moeten nagaan. Zij zijn voor de bank de begunstigten.

Dit is iets anders dan een feitelijke vereniging die haar uiteindelijk begunstigten zelf zou moeten registreren in het UBO-register. Een feitelijke vereniging hoeft en kan dat niet doen!

INTERESSANTE LINKS

SCWITCH

Ondersteunt socioculturele organisaties in hun zakelijk beheer.
www.scwitch.be

FOD FINANCIËN

Informatie over de belastingaangifte als vzw:
https://financien.belgium.be/nl/vzws/belastingen_en_btw/Belastingaangifte

Informatie over de BTW voor vzw's:
https://financien.belgium.be/nl/vzws/belastingen_en_btw/btw

Informatie over de jaarlijkse taks op de vzw's:
https://financien.belgium.be/nl/vzws/belastingen_en_btw/jaarlijkse_taks_op_de_vzw_s

Informatie over fiscale attesten:
<https://financien.belgium.be/nl/vzws/giften>
<https://financien.belgium.be/nl/particulieren/belastingvoordelen/giften>

UBO-REGISTER

Informatie over UBO:
<https://financien.belgium.be/nl/E-services/Ubo-register>

VRIJWILLIGERS

Vlaams Steunpunt vrijwilligerswerk:
www.vlaanderenvrijwilligt.be

Informatie over de vrijwilligersverzekering:
<https://www.vlaanderenvrijwilligt.be/gratis-vrijwilligersverzekering/>
www.gratisvrijwilligersverzekering.be

BTW: Vrijstellingen - Sociaal-cultureel vormingswerk

Beslissing Btw nr. E.T.81.094 dd. 29.08.1994

BTW-Revue nr. 110, blz. 1026-1027, nr. 1000

Vrijstellingen - Sociaal-cultureel vormingswerk - Aanschrijving nr. 25/1993.

Om de vrijstelling bepaald in artikel 44, § 2, 4°, van het BTW-Wetboek te genieten, moet het verstrekte onderwijs voldoen aan de voorwaarden bepaald in de nrs. 8 en 9 van de aanschrijving nr. 25/1993.

Rekening houdend met die voorwaarden geldt de bovengenoemde vrijstelling in de regel niet ten aanzien van het onderricht dat buiten normaal schoolverband wordt gegeven in het kader van volksontwikkeling zoals o.m. het ontwikkelingswerk voor volwassenen, het sociaal en cultureel vormingswerk voor volwassenen, het sociaal en cultureel vormings- en ontwikkelingswerk voor bijzondere doelgroepen en problemen.

Bovenbedoeld sociaal en cultureel vormingswerk kan evenwel worden verstrekt zowel in verenigingsverband als in instellingen die, wanneer ze voor bedoeld onderricht door de Minister die bevoegd is voor de Cultuur erkend zijn, van overheidswege worden gesubsidieerd.

Aangezien de werkingskosten van deze verenigingen en instellingen, in de regel, gedekt worden door subsidies en, in voorkomend geval, door een geringe bijdrage betaald door de deelnemers, handelen deze verenigingen en instellingen niet onder de voorwaarden van artikel 2 van het BTW-Wetboek en moeten zij derhalve niet voor de BTW geïdentificeerd worden aangezien zij voor de aldus uitgeoefende activiteit niet de hoedanigheid van BTW-belastingplichtige hebben.

Ten aanzien van verenigingen of groeperingen met of zonder rechtspersoonlijkheid zoals bijvoorbeeld liefdadigheidsinstellingen, parochiale verenigingen, ouder- en jeugdverenigingen, vaderlandslievende, politieke, culturele, wetenschappelijke, filosofische, filantropische verenigingen, turnverenigingen en verenigingen voor vrijetijdsbesteding die niet erkend noch gesubsidieerd worden door de overheid, neemt de administratie aan dat zij, mits de hierna volgende voorwaarden samen

vervuld zijn, evenmin voor de BTW moeten geïdentificeerd worden.

De in het vorig lid bedoelde verenigingen of groeperingen moeten voldoen aan de volgende voorwaarden :

het doel van de vereniging of groepering mag niet bestaan in het verdedigen of het bevorderen van de beroepsbelangen van de leden;

de vereniging of groepering mag niet opgericht zijn speciaal met het oog op het organiseren van cursussen en onderricht;

de organisatie van cursussen en onderricht met betrekking tot eenzelfde vak of onderwerp mag niet permanent en geregeld plaatsvinden;

de vereniging of groepering mag geen winstoogmerk hebben zodat de in voorkomend geval door de leden en eventueel door andere deelnemers betaalde bijdragen uitsluitend worden gebruikt tot dekking van de kosten ervan;

de vereniging of groepering mag niet de hoedanigheid van belastingplichtige hebben uit oorzaak van andere handelingen dan de organisatie van culturele of sportieve samenkomsten of vermakelijkheden.

(bron: FOD Financiën: <http://ccff02.minfin.fgov.be/KMWeb/document.do?method=view&id=adfa0f6e-1eaf-45c8-9c75-e1bcfe1eb6e6#findHighlighted>)

Een uitgave van:

**De Federatie sociaal-cultureel werk
& amateurkunsten**

Gallaitstraat 86 bus 12
1030 Brussel

tel. 02 244 93 39
info@defederatie.org
www.defederatie.be

Bijdragen:

Hannes Renglé,
Kristien Vermeersch

Met dank aan:

Sarah Verschaeve (Curia),
Paula Gorissen (cijferadviseur)
en onze lidorganisaties,
voor hun input, inspiratie
en voorbeelden.

April 2020

Maatschappelijke zetel: Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Ond.nr.: 0473 274 777
RPR Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank Brussel

Verantwoordelijke uitgever:
Dirk Verbist, directeur De Federatie vzw